

چگونگی تشکیل ، تحول ورده بندی خاکهای منطقه لاهیجان (استان گیلان)

رمضان بخشی پور و احمد جلالیان

دانشجوی کارشناسی ارشد خاکشناسی و دانشیار دانشکده کشاورزی

دانشگاه صنعتی اصفهان

چگونگی تشکیل ، تحول ورده بندی خاکهای منطقه لاهیجان مورد مطالعه قرار گرفت . بخشهای جنوبی منطقه مورد مطالعه از واحدهای زیوگرافی کوهها ، روی سازند سنگهای دگرگونی فیلیت ، مربوط به دوره کربونیفر ، و بخشهای شمالی آن از واحدهای زیوگرافی دشتهای رسوبی رودخانه ای ، که رسوبات آن مربوط به دوران چهارم زمین شناسی است ، تشکیل گردیده است . هدف اصلی این مطالعه ، بررسی چگونگی تشکیل ، تحول ورده بندی خاکهای منطقه لاهیجان و ارتباط آن با نوع استفاده از زمین بوده است . جهت انجام مطالعه ، ابتداء اطلاعات موجود در ارتباط با خاکشناسی و پوشش گیاهی جمع آوری و مطالعه شدند . در بازدیدهای مکرر صحرایی و مطالعه پروفیل‌های متعدد ، ۳ پروفیل در واحدهای زیوگرافی کوهها ، زیر پوشش جنگلهای راش ، بلوط ، ممرز و چایکاریهای منطقه بترتیب با شیبهای ۷۰ ، ۴۵ و ۶۰ درصد و ۲ پروفیل در واحدهای زیوگرافی دشتهای رسوبی رودخانه ای زیر کشت چای و قلمستان تبریزی ، با شیب کمتر از ۳ درصد ، بصورت ترانسکت انتخاب و از افقهای ژنتیکی آنها نمونه برداری گردید ، آزمایشات فیزیکی ، شیمیائی و مطالعه مرفولوژیکی روی نمونه های خاک افقهای مختلف انجام شد . نتایج مطالعات فیزیکی ، شیمیائی و مرفولوژیکی خاکها نمایانگر این است که خاکها دارای افقهای مشخصه سطحی آمبریک و مالیک هستند . همچنین با استفاده از نتایج بدست آمده وجود افقهای مشخصه زیرین کمبیک ، آرجیلیک و فراجی پن در این خاکها به اثبات رسیده است . وجود افق فراجی پن اولین بار در ایران تشخیص داده شده و گزارش میگردد . همچنین نتایج حاصله نشان داد با کاهش شیب در واحدهای زیوگرافی کوهها ، تکامل پروفیلی بصورت افزایش در ضخامت افق مالیک ، عمق سلوم خاک ، افزایش میزان رس ، افزایش حجم و ضخامت پوسته های رسی ، افزایش مواد آلی و افزایش اسیدیته ظاهر شده است . در واحدهای زیوگرافی دشتهای رسوبی رودخانه ای ، تکامل در پروفیل با سطوح قدیمی تر که زیر کشت چای واقع شده ، بصورت افزایش عمق سلوم خاک ، پیدایش افقهای مشخصه سطحی آمبریک ، افقهای زیرین کمبیک و فراجی پن ظاهر گردیده است . در مدشن زیاد و سنکریزه کم پروفیل ؛ بیانگرتشکیل و تحول این خاک از رسوبات ساحلی است که از پیروی آب دریاچه خزر بر جا گذاشته شده و بنظر میرسد که تشکیل افق فراجی پن در آن پدیده پدوژنیکی است و نوسانات سفره آب زیرزمینی نقش مهمی در تشکیل آن داشته باشد . در واحدهای زیوگرافی اخیر در مدرس و سنکریزه

در پروفیل باسطوح جدیدتر، نسبت به پروفیل باسطوح قدیمی تر بیشتر است . در صد سنگریزه نسبتاً زیاد در این پروفیل و تسفیرات نامنظم آن با عمق و همچنین تکامل پروفیلی نسبتاً کم آن بیانگر اثرات رسوبات آبرفتی در این پروفیل بوده و نشان میدهد که بخشی از رس موجود در آن همراه رسوبات آبرفتی در این منطقه برجای گذاشته شده است . اسیدپته پسرروفیل‌های زیرکشت جای نسبت به سایر پروفیل‌های مورد مطالعه بیشتر است و افزایش آن عمدتاً به آبشویی بیشتر کاتیون‌های بازی در این مناطق و همچنین نوع استفاده از زمین ارتباط دارد که منجر به تشکیل افق آمبریک در این خاکها شده است . رژیم حرارتی خاکهای مورد مطالعه ترمیک ورژیم رطوبتی یسودیک و در بعضی از مناطق با آب زیرزمینی بالا کوئیک است . طبق معیارهای رده بندی ۱۹۹۰ آمریکایی ، خاکهای Mollic Hapludalfs و Typoc Argiudolls در واحدهای زیوگرافی کوهها و خاکهای Typic Haplaquolls و Aquic Fragiumbrepts در واحدهای زیوگرافی دشتهای رسوبی تشخیص داده شدند .